

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pismen ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. štev. 11.197. Telefon 3112.

Otvoritev in blagoslovitev Djačkog Doma UJU v Beogradu.

V nedeljo dne 19. januarja 1930. se je vršila ob 3. uri popoldne slovesna otvoritev in blagoslovitev Djačkog doma v Beogradu.

Djački dom v Beogradu je dograjen. Postavljen je v Kralja Milutina ul. št. 56, na lepem stavbišču, ki ga je podarila Udruženju Jugoslovenskega Učiteljstva mestna občina Beograda. Stavba je last celotne organizacije UJU. Nahaja se v bližini Učiteljskega doma, ki je last beograjskega poverjenišva UJU.

Stavba je lična, enonadstropna, vendar pripravljena tako, da se da dvigniti še za nadaljnja nadstropja.

Namen tej stavbi je v tem, da je dobilo UJU svoje prostore in potrebne lokale za organizacijske svrhe ter za dijaške ekskurzije, ki prihajajo v Beograd, da dobe v domu ceno prenočišče. Poleg tega pa dobe v domu ceno prenočišče tudi učitelji, ki pridejo po svojih opravkih v prestolico.

Takoj ob vhodu, te v vestibulu pozdravijo slike iz naših pokrajin, ki te spremljajo po vsem domu, tako da imaš v njem v slikah doma vso našo lepo domovino. V oči ti padeta tudi dve marmornati plošči, na vsaki strani ena, na katerih so vklesana imena »velikih dobrotvorov«, ki so darovali po 10.000 Din za dom. Poleg beograjske občine, ministrstva prosvete in drugih korporacij so na teh ploščah vklesana tudi mnoga imena učiteljev, n. pr. Mihajla Stanojevića, Milana Rabrenovića itd.

Pridejo v pritličje. Tu ima svoje prostore v prvi vrsti organizacija. Svojo sobo ima predsedništvo, ki je prirejena hkrati tudi za seje, posebej je uredništvo »Narodne Prosvete« in »Učitelja«, zase je tajništvo UJU, posebej uprava organizacijskih listov in blagajništva itd. Poleg tega ima v pritličju tudi stanovanje poslužitelja ter je dvoje sob opremljenih za učiteljstvo, ki pride v Beograd.

V prvem nadstropju se nahajajo sobe za ekskurzije, opremljene s posteljami. Vsega je za sedaj pripravljenih šestdeset prenočišč, a se to še izpopolni. Tudi prvo nadstropje krasi slike iz naših pokrajin. Ljubljansko poverjenišvo je poklonilo domu slike Triglava, Ljubljane in Peričnika, obljubilo je pa, da okraši dom še z drugimi slikami krasot naše domovine.

V sredini doma je v prvem nadstropju velika dvorana, za večje seje in prireditve, ki je trodelna in se da izpremeniti v primeru potrebe v tri sobe, ki lahko služijo ob potrebi in večjemu obisku tudi za prenočišča.

V tej dvorani se je vršila v nedeljo 19. t. m. slovesna otvoritev in blagoslovitev doma. Na to otvoritev so poslali svoje zastopnike Nj. Vel. kralj, ministrstvo prosvete, občina Beograd itd. Navzoči so bili številni drugi zastopniki raznih korporacij in učiteljstva. Ves čas med odmori svečanosti je svirala godba slepih gojencev iz »Doma slepih« v Zemunu, ki ga je osnoval inšpektor ministrstva socialne politike in narodnega zdravja Vel. Ramadanović.

Po svečanih pravoslavni obredih blagoslovitve doma je nagovoril vse prisotne predsednik UJU, ki je posebej izrekel zahvalo zastopniku Nj. Vel. kralja za dar, ki ga je poslal Nj. Vel. kralj domu. V svojem nagovoru je nadalje orisal pomen doma in zasluge darovalcev in učiteljstva, ki je omogočilo postavitev te stavbe.

Nato so nastopali zbori otrok in pevskega zbora učiteljstva v sledečih točkah:

Pera Krstić: Majka srpskoga junaka. Pel je mešani zbor učiteljskega pevskega društva »Marinković«.

Deklamacija nekega učenca. M. Milojević: Konjic, pel je zbor učenecv in učenk osnovne šole s Smederevskega čerma.

Dugan: Rožica rumena i mamica su štrukle pekli. Pel mešani zbor učiteljstva.

Vilhar: Otok bleški. Pel otroški pevske zbor.

Učiteljski zbor je vodil g. Slatin. Dijaški zbor je pa dirigirala gdč. Nada Dordevičeva.

„Ali je slovenska literatura res krivična učiteljstvu?“

V 10. številki »Jutra« je anonimen pisec pod tem naslovom reagiral na moj članek »Učitelj v slovenski literaturi«. Z obema člankoma se je javno sprožilo vprašanje, ki nas zadeva ne le kot stan, ampak še bolj kot vzgojitelje. Zato naj kot odgovor na »Jutrovo« članek dostavim še nekaj misli, uvodoma pa pripomba o tonu in metodah v polemiki.

Ne spuščam se rad v polemiko z osebo, ki se poslužuje nezdrave, destruktivne metode in žaljivega tona, kar lahko opazujemo v zadnjih letih neredko tudi pri drugih. »Zares dokument časa in ljudi!« Ako danes zadeneš z resnico v živo, ne sledi temu priznanje in korektura, ampak osebn napad po pravilu: če ne moreš ovreči nasprotnikovih trditvev, lopni po osebi in jo omeši; vzemi iz nasprotnikovih izjavani primerne odlomke in jih tolmači svojevoljno, kar je prav lahko, ako niso več v prvotni zvezi. Razboritega čitatelja, ki poslušča oba zvona, tako zavijanje pač ne more premotiti, lahko pa zbega onega, ki je enostransko poučen.

Da so izpadi označene kakovosti tudi brez podpisa, je umevno. Res je, da gre pri vsaki dostojni polemiki le za stvar in bi velika večina dopisnikov ostala raje nepoznana, ali velja kot častna zadeva, da odkrito zagovarjamo svoje misli in se ne skrivamo za uredniškim hrbtom.

Toda sedaj k vsebini članka. Avtor vidi v »Tovarišem« uvodniku »razkrinkan napad na napredno knjižno družbo«. Čudna logika! Treba bo pač, da prične razlikovati posledico od vzroka, obrambo od napada. Ako nastopajo v pripovedni literaturi daljšega razdobja učitelji skoro izključno kot predstavitelji slabih značajev, bi moral biti pač slep, kdor bi v tem ne videl »animoznosti«, pa najsi so storili to avtorji hote ali nehote. Da bi se dosledno godilo v literaturi tudi drugim stanovom tako kakor nam, ne drži in bi to tudi ne bilo nikako opravičilo. Učiteljevemu vzgojnemu delu med ljudstvom je ugled neobhodno potreben predpogoj. Ne pričakujemo pa od gg. pisateljev, da bi ga nam oni pridobili, ali

Naj bo »Djački dom« viden simbol solidarnosti in vzajemnosti vsega jugoslovenskega učiteljstva v državi in naj se v njem ustvari mnogo dobrega in koristnega za učiteljstvo, šolstvo in narodno prosveto!

Naj bo simbol naše sloge!

tudi ne pustimo, da bi ga izpodkopavali. Iz vsega članka, ki le še bolj potrjuje moje trditve, diha ogorčenje nad tem, da se upa učitelj ugovarjati čudnemu vzgojnemu delu nekaterih pisateljev med našim ljudstvom.

Glede razlikovanja tipa od karakterja, glede »abecede literarne vede« pa učitelji najbrž ne bomo hodili po instrukcije k osebi, ki smatra knjige a la »Olga« za primerne, da grejo med ljudstvo. Sicer pa tudi ni naša naloga, da bi polemizirali o bistvu umetnosti in ocenjevali knjige s tega vidika. To radevolje prepuščamo literarnim kritikom in avtorju »Jutrovega« članka. Nam gre za druga vprašanja, ki bi jih pa moral upoštevati tudi vsak resničen pisatelj, nam gre za kulturno vzgojni pomen umetnosti, za vpliv na ljudstvo. Pripostr človek ne loči karakterja od tipa, ampak ga vedno posploši na ves stan. Zato je vseeno, če vzame pisatelj Olgo, Manico in Magdo kot karakter ali kot tip.

O sakrosanktosti pa bi bilo odveč izgubljati besede, ker je bil g. pisec gotovo skoro edini, ki je razumel moj članek kot zahtevno po nedotakljivosti. Isto je tudi s pozivom na bojkot Vodnikove družbe. Ali je danes res tako, da ne škoduje družbi tisti, ki napake dela, ampak oni, ki na te napake opozarja in ji želi ne samo kvantitativnega, marveč tudi kvalitativnega napredka? Ne vem, kako bi imenoval tako pojmovanje: naivnost? neorientiranost? neodgovornost?

Pri naši obrambi končno tudi ne gre za »naprednost« ali katerikoli svetovni nazor. Svoj ugled in svoje delo smo dolžni braniti proti vsakomu.

V tem članku sem se mimogrede dotaknil tudi problema kulturno-vzgojnega dela med narodom s pomočjo poljudne literature. To vprašanje postaja prav pereče in se bo moralo razčistiti prav tako kakor nujni problem ne samo učiteljske, ampak splošne izobrazbe bodoče inteligence z vidika notranjega dozorevanja in srčne kulture.

Fr. Haberman.

Izpitni in rang trgovskih in obrtnih šol.

Gospod minister trgovine in industrije je izdal pod I. br. 32.815/n dne 8. novembra 1929. naslednjo odločbo:

1. Osebe, ki polagajo privatnim potom izpite v obrtnih in obrtno-trgovskih šolah, so obvezane plačati poleg državne takse za posamezne razrede honorar učiteljem-izpraševalcem za dobo izpita v višini honorarja od časa za vsak predmet.

2. Rang dovršene stavbene obrtne šole v Beogradu odgovarja rangu štirih razredov srednje strokovne šole ali štirih razredov realke.

3. Učenci Doma maletnikov, ki se tam izučijo v obrtni in dovršijo obrtno šolo, morejo napraviti pomočniško preizkušnjo v tem domu pred komisijo, ki se sestavlja po dogobrenju ministrstva trgovine in industrije.

4. Rang Višje ženske obrtne šole, brez učiteljskega tečaja, odgovarja s ozirrom na svoj program rangu šestih razredov gimnazije.

5. Nižje trgovske in obrtno-trgovske šole in nižje ženske obrtne šole je smatrati za nižje strokovne šole v rangu dveh razredov gimnazije.

6. Nadaljevalne ženske obrtne šole odgovarjajo kvalifikaciji, predpisani za III. kategorijo po uredbi za razvrstitev uradnikov čl. 11., točka 2.

7. Trgovski vajenci niso obvezani posebiti občne obrtne ali obrtno-trgovske šole, če obstajajo v istem kraju šole trgovskih korporacij.

8. Trgovski vajenci morejo obiskovati občne obrtne in obrtno-trgovske šole, ako v kraju, kjer se uče, ne obstajajo trgovske šole trgovske korporacije.

9. Vajenci, ki so dovršili dva višja razreda osnovne šole ali meščanske šole, se pri vstopu v obrt ali trgovino vpisejo v drugi razred občnih obrtnih ali obrtno-trgovskih šol.

10. Vajensko izpričevalo ni nikak dokaz o kvalifikaciji v zmislu odredb posameznih zakonov o državnih uslužbencih.

V primeru namestitve oseb z vajenskim izpričevalom, velja za njihovo namestitev in razvrstitev predhodna šolska izobrazba.

11. Funkcijska doba izvoljenih članov krajevnih obrtnih šolskih odborov, predvidenih v čl. 6. in 7. zakona o obrtnih šolah, ima trajati tri leta.

12. Naknadni vpis vajencev v občne obrtne in obrtno-trgovske šole more odobriti šolska uprava samo v prvi polovici šolskega leta po mišljenju učiteljskega odbora.

13. Strokovna izobrazba elektro-inštalaterjev, nadzornikov električnih naprav in pri stalnih parnih strojih in kotlih, ki so predložili predpisani izpit v ministrstvu trgovine in industrije, je enaka izobrazbi, predvideni za III. kategorijo, toda samo za slučaj, da ostanejo te osebe v svoji stroki.

14. Obrtnim trgovskim in industrijskim vajencem, ki so dovršili štiri razrede srednje šole, odnosno popolno meščansko šolo, ni treba obiskovati občne obrtne ali obrtno-trgovske šole ter morejo brez iste postati pomočniki.

15. Obrtno-trgovski in industrijski vajenci, ki so stari 18 let ali več, morejo biti izjemoma pripuščeni k privatnemu polaganju izpita pri obci ali obrtno-trgovskih šolah pod pogojem, da se izpiti vrše v šoli sami pred izpraševalno komisijo, v kateri mora biti poleg upravitelja in učitelja še najmanj en član krajevnega obrtno-šolskega odbora.

16. Občne obrtne in obrtno-trgovske šole se morejo ustanavljati v krajih, kjer ni 50 vajencev, le tedaj, če se občine sporazumno z obrtnimi in trgovskimi korporacijami obvežejo popolnoma vzdržati šolo.

17. Dovršena srednja tehnična šola za delovodje-poslovodje (stavbno-obrtna, delovodska šola za poslovodje) daje izobrazbo, predpisano za III. kategorijo, toda samo za slučaj, da ostanejo osebe s tako izobrazbo v svoji stroki.

18. Vsi obrtni in trgovski vajenci morajo v onih krajih, kjer ni občne obrtne ali obrtno-trgovske šole, posečati ponavljalno šolo, če obstaja taka šola v krajih, kjer se uče.

19. Pri vpisu v občne obrtne ali obrtno-trgovske šole je postopati glede onih vajencev, ki so posečali ponavljalno šolo, kakor sledi:

a) vajencu, ki je bil v obrtu ali trgovini in dovršil dva razreda take šole, se prizna dva razreda občne obrtne ali obrtno-trgovske šole.

20. Rang bivše Srbske višje trgovske šole v Aix-u na Francoskem, ki je obstajala za časa vojne, je enak rangu dovršene trgovske

„Naš rod“.

Statistika naročnikov za 1. in 2. številko.

A) Osnovne šole	Skupno štev.		1. številka		2. številka	
	šol	otrok	naročnikov	naročnikov	naročnikov	naročnikov
Brežice	20	4003	14	1008	12	1011
Črnomelj	31	3102	21	808	21	949
Kamnik	43	4796	27	1436	25	1364
Kočevo	51	4977	20	1072	20	1038
Kranj	56	6063	36	1683	34	1818
Krško	32	6798	25	1836	23	1882
Laško	22	4244	19	1500	18	1586
Litija	34	5070	21	1505	21	1605
Ljubljana - mesto	18	4638	15	1748	16	1928
Ljubljana-okolica vah.	29	4331	21	1762	20	1782
Ljubljana-okolica zah.	29	4397	23	1868	25	1604
Logatec	22	3407	19	1808	16	1427
Novo mesto	44	6001	24	1282	22	1310
Radovljica	31	4316	26	1862	24	1750
Skupaj v bivši ljublj. obl.	402	60294	311	20819	297	21022
Celje	39	7012	28	2153	29	2203
Dol. Lendava	35	4973	10	386	12	376
Dravograd	27	3582	17	1712	21	1766
Gornji grad	15	1770	11	612	11	589
Konjice	18	2483	11	649	13	722
Ljutomer	20	4905	16	1200	14	1427
Maribor - deani breg	35	5475	28	2988	28	2137
Maribor - levi breg	37	7548	28	2147	30	2721
Murska Sobota	50	6386	20	729	21	981
Ptuj	30	8179	38	3158	38	3838
Slovenjgradec	24	3325	20	1263	20	1340
Šmarje-Jelše	37	5640	26	1349	26	1416
Skupaj v bivši marib. obl.	376	60679	253	17450	263	18025
B) Meščanske šole	36	6812	16	1371	22	1427
C) Sr. šole in učiteljska	21	—	3	158	4	83
Skupaj v dravski banovini	805	133585	583	39004	588	41557

akademije, ako so kandidati položili zaključni izpit.

21. Nižje strokovne obrtne šole dajejo kvalifikacijo za pomočnika, strokovne šole za delovodje pri srednjih tehničnih šolah, in meščanska šola v Beogradu pa izobrazbo za mojstrvo-obrtnike brez polaganja drugih izpitov.

Splošne vesti.

ISČITE VZROKE!

Tov. Haberman je za svoj stvarno in v dostojni obliki pisani članek »Učitelj v slovenski literaturi« prejel odgovor, katerega ne more ne on, ne slovensko učiteljstvo kar tako vtakniti v žep. Zato je prav, da ne gremo preko po tov. Habermanu načetega vprašanja, ker je res »izraz mišljenja širšega kroga slovenskega učiteljstva« in ne samo osebno mnenje piševo.

Res je, da igra učitelj v naši slovenski literaturi skrajno klaverno ulogo, in sicer tako klaverno, kakor nobeden drugi poklic. Kdor ne verjame, naj poišče vse učiteljske karakterje in tipe iz naše literature od najstarejših pa do najnovjših časov, pa se bo uveril, da je temu na žalost res tako. Na vsak način bi se izplačalo temu dejstvu najti pravi vzrok. To bi bila naravnost hvalčna naloga.

Človek in njegov značaj sta produkt razmer in prilik, v katerih se razvija. Da te razmere in prilike našemu stanu niso bile ugodne v preteklosti in tudi niso v sedanjosti, to vemmo najbolje mi sami. A kljub temu, da je naš stan še mlad in da se je kljub vsem oviram vendarle povzpela za lastno močjo na socialni lestvici še dokaj visoko, vendar je imel in še ima v svoji sredi procentuelno gotovo več idealnih značajev, kakor vsak drug stan. Izvzemši morda duhovniškega. Zato je tem bolj čudno, da naši literati v preteklosti in ne v sedanjosti niso našli niti enega simpatičnega karakterja med slovenskim učiteljstvom za svoja dela. Toda končno je to zadeva osebnega okusa.

Zadeva našega stanu pa je, da javnost na to opozorimo. Ne pride nam na um, da bi zahtevali za svoj stan kakršnihkoli predpravice in posebnih ozkrov, naša pravica pa je, da zahtevamo vsaj objektivnost, kakor prav pravi tov. Haberman in pa konstruktivne, ne pa samo razdiralne kritike, kritike blatenja. Da povsem odkrito, moram priznati, da me je bilo kot učitelja naravnost sram, da sem pripadel istega stanu, kakor tipi in karakterji Gosvekarjevo »Olge«. Še danes ne razumem, da so o tem molčale naše učiteljice in da smo molčali tudi mi učitelji.

Zalostno pa je dovolj, da moramo na to opozarjati gotove kroge mi sami. Saj so Olge mogoče v našem stanu prav tako, kakor so mogoče v drugih stanovih. Zal pa, da ima ravno »Olga« videz blatenja celiga stanu. Če temu ne bi bilo tako, bi poleg tipov v Olgi bil lahko še drugi, boljši karakter učiteljice. Na vse zadnje pa niso ravno učitelji in učiteljice za to tu, da so v naši literaturi nosilci karakterjev pijancev, intrigantov in vlačug.

Iz hvalečnosti, da se jih tako karakterizira, še sami razširjajo prav tisto literaturo! Kaj takega more storiti le učitelj pretirani idealist, ki dela samo za druge, nase in na svoj stan pa pri tem pozablja.

Naš stan ima že od vsega početka dokaj trdo borbo za svoj ugled. Kot vzgojitelj ga moramo imeti in zato si ga skušamo priboriti. Vsaka literatura ima tudi svoj poseben namen. In naši literaturi, zlasti tisti, ki jo izdajajo razne književne družbe, je brez dvoma namen vzgajati široke plasti našega naroda in jih izobraževati. Torej obenem tudi pospeševati poklicno delo učiteljstva kolikor toliko. Toda s takimi učiteljskimi karakterji kakor jih srečavamo zlasti zadnja leta v naši literaturi se učiteljstvu med maso ugled le ponizuje. Zavedajmo se, da priprosti in tudi povprečen človek napravi iz karakterja tip, ki ga posploši na ves stan. Zato ne pravi: »taka je bila Olga«, ampak »take so naše učiteljice«.

Ker je pisec članka dokaj konkreten, hočemo biti tudi mi. Organizacija in delovanje Mohorjeve družbe sloni na duhovščini. Cankarjeva na voditeljih delavstva in Vodnikove pa z večine na učiteljstvu. Ali si zamorete misliti, da bi pri Mohorjevi družbi pasiral knjiga, kjer bi se v podobnih »karakterjih« sramotila duhovščina, kakor se sramoti učiteljstvo v Vodnikovi? Ali bi Cankarjeva družba izdala knjigo, v kateri igra delavec tako žalostno vlogo, kakor jo igra učiteljstvo v Vodnikovi? Zato je imel prav tov. Haberman, da je omenil le izdanja Vodnikove družbe, če nas neprijatelj sramoti, je razumljivo. Če me pa takozvani prijatelj valja v blatu, se mu bom pa lepo zahvalil za njegovo naklonjenost.

Pa še nekaj!

Konsekvenec napram tej družbi kljub vsem tem dejstvom nismo izvajali in jih tudi še ne mislimo. »Vsaka stvar ima pa svoj konec in nihče nas ne more siliti, da bi poljubljali knu-to, ki nas tepe«, kakor prav pravi Haberman.

Kdor izreka kritiko nad učiteljstvom, naj vpraša prvo sebe, kaj je že sam storil za izboljšanje; morda mu je ljubše, da je učitelj tak kakršen je, ker ga je lažje izkoristiti.

S sodbo učiteljstva, sodijo nosilci družbe v veliki meri — sebe!

— Stanovanje in kurivp za učiteljstvo. Šolskopravni odsek pov. UJU je sklenil na svoji seji opozoriti učiteljstvo naj se ne pre-nagli z izvajanjem novega šolskega zakona z ozirom na stanarino in drva ter naj počaka navodil oblasti in se le po njih ravna, da se izognemo nepotrebnega nesoglasja med šolo in ljudstvom, vsled katerega bi trpel naš stan kakor tudi šola. Poverjeništvu je zaprosilo, da se izda o izvajanju tega posebnega pravilnik.

— Ureditve krajevnih šolskih odborov po novem zakonu o narodnih šolah. V »Službenih Novinah« br. 289. — C XIX. z dne 9. decembra 1929. je izšel novi zakon o narodnih šolah. §§ 123. do 134. tega zakona vsebujejo določbe o ureditvi in poslovanju novih krajevnih šolskih odborov, ki morajo biti v smislu § 160. cit. zakona urejeni v smislu tega zakona najkasneje v dveh mesecih potem, ko stopi ta zakon v veljavo, t. j. do 9. februarja 1930. V zvezi s to določbo je tudi predpis § 165. cit. zakona. Kraljevska banka uprava je izdala odlok, da se brez odloga vse potrebno odredi, da se vsi krajevni šolski odbori po predpisu § 123. cit. zakona pravočasno uredi najkasneje dne 10. februarja t. l. Pri izvajanju tega naloga je upoštevati naslednja navodila: Krajevni šolski odbor, kakor ga določa § 123., velja za podeželske krajevnega šolske odbore in za šolske odbore v mestih, ki štejejo manj kakor 30.000 prebivalcev; za mesta z več ko 30.000 prebivalci velja predpis § 124. Manjša mesta (trgi) tvorijo s podeželskimi občinami, ki so event. vsolane v mestni šolski okoliš, skupen krajevni šolski odbor, a vanj vstopa »najstarejši« po činu, t. j. načelnik (predstojnik) občine, ki je najvažnejša. Poleg tega so člani po položaju (virilisti) še upravitelj narodne in upravitelj meščanske šole (ako je ta v kraju), in sicer zopet pri več šolah v kraju »najstarejši« po činu (za kar moramo smatrati upravitelja najviše organizovane šole v kraju) in občinski rajonski zdravnik (mestni fizik, distriktni zdravnik za dotično občino). Pet uglednih oseb naših državljanov tvori s prvimi štirimi krajevnimi šolski odbor šolske občine po tem §. Pet »voljenih« članov voli občinski odbor dotične upravne občine, ako je vsolana le ena občina, oziroma občinski odbori vsolanih upravnih občin vsak zase, ako jih je več. Vendar je število voljenih članov omejeno na pet; zato bo treba, ako je več občin ko pet, določiti, katere občine so upravitelne do te volitve, za kar bo najpriljubnejše merilo ključ, po katerem se bo delila vsota prispevkov na posamezne upravne občine za dotično šolsko občino. Ni pa izključeno, da bi se smela voliti v krajevni šolski odbor oseba, ki ne prebiva v upravni občini, ki sama ne voli člana. — Zakon ne predpisuje kvalifikacije za člana, ki se sme voliti, nego je v njem le želja, izražena z namenom, da bi prišli v krajevni šolski odbor možje, ki jim je na srcu šola in prosveta; samo po sebi umljivo pa je, i ako zakon tega ne poudarja, da morajo imeti aktivno in pasivno volilno pravico. Predsednika v njegovi odsotnosti zamenjuje šolski upravitelj, ki je tudi odborov poslovodja razen v primeru § 125.; ako pa je predsednik upravitelj sam, si sam določa namestnika, ki predseduje sejam, kadar je predsednik — upravitelj odsoten. Ni pa tudi predsednikov namestnik v občine (gl. § 125. posl. odst.).

* Po informacijah, ki smo jih prejeli, pridejo tu v poštev v prvi vrsti večazrednice (vzprednice ne štejejo), torej upravitelji višje razredne šole; ako so določa namestnik, se upoštevata starostna doba upraviteljev, ki pridejo v poštev. — Op. uredn.

— Likvidiranje učiteljskih prvostopnih sodišč. Ministrstvo prosvete je izdalo naslednjo odredbo. — Z novim zakonom o narodnih šolah so ukinjena učiteljska prvostopna sodišča (disciplinski senati, oblastna šolska disciplinska poverjeništvaj) in disciplinska oblast z omejitvami v al. 1. § 89. omenjenega zakona je prenesena na ministrstvo prosvete. — Ker je novi zakon o narodnih šolah stopil v veljavo 9. decembra 1929. in so izgubili s tem dnem v vsej kraljevini veljavo vsi dosedanja zakon, zakonske navedbe, odredbe in da bi se prilagodil disciplinski postopek zaradi učiteljskih prestopkov, novemu zakonu o narodnih šolah, se postopa odslej sledeče: 1. Vsi oni disciplinski prestopki, zaradi katerih do dneva objavljanja novega zakona t. j. do 9. decembra 1929. je izrečena disciplinska sodba v prvi stopnji se morejo, v kolikor je proti njim vložena pritožba, dostaviti ministrstvu za odbor četvorice zaradi končne razsodbe. 2. One disciplinske zadeve, zaradi katerih je disciplinsko postopanje že načeto, ni pa še izrečena disciplinska sodba v prvi stopnji, se pa morajo z vsemi odnosnimi akti vred dostaviti ministrstvu prosvete v kolikor niso za nje kompetentni organi omenjeni v al. 1. § 89. zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929.

— Trgovsko in obrtno-nadaljevalne šole. Ker so tangirane z uredbo ministrstva trgovine in industrije, ki jo prinašamo na drugem mestu tudi te šole in učiteljstvo, ki poučuje na njih, opozarjamo posebe na to uredbo vse prizadete tovariše ter smo jo ponatisnili v celoti, da se seznanijo z njo.

— Pravilnik za zidanje šol. Po novem šolskem zakonu je predviden tudi pravilnik za zidanje šol po enotnih predpisih. Da se učiteljstvo, ki so mu znani dosedanja predpisi za zidanje šol, seznanijo tudi s predpisi, ki so bili v veljavi v bivši Srbiji. Objavljamo pravilnik, ki je bil tamkaj v veljavi. Poverjeništvu je pripravljeno sprejeti vse tozadevne nasvete iz prakse učiteljstva ter jih predložiti na merodajna mesta.

— Kmetijski zimski tečaj na osnovnih šolah. Prosvetni minister je izdal odlok O. N. br. 90.777 z dne 28. novembra 1929., s katerim je dovoljeno, da se smejo vršiti na osnovnih šolah zimski kmetijski tečaj in to samo v času, ko ni pouka v osnovni šoli, in sicer po končanem pouku, ob nedeljah in praznikih in za božične počitnice.

— V spomin nadučitelju Fr. Sijancu. (Umril 10. januarja 1930. pri Sv. Andražu v Slov. goricah). Upokojeni nadučitelj ima šopek rož za klobukom. Šopek vedno cvetočih. On jih je uvedel pri Sv. Andražu. Rože ima prerad. Pa jih nima zato danes za klobukom. Danes praznuje obletnico, ko je prebil v ječi dva meseca. »Hudodelstvo« je zakrivil! Čistal je knjigo, v kateri je bilo tiskano, da sta slovenski in srbski jezik sorodna. Ta stavek je rdeče podčrtal. — Človek ima vedno prijatelje. Pa ne vedno dobre. Takemu prijatelju je posodil stari nadučitelj knjigo. Glej podčrtano »hudodelstvo«! Še hvaležen je moral biti oficirju s pod oči nasršenimi brki, ki je robantil nad njim in ga obsodil samo za dva meseca v mrzlo, vlažno ječo. Da, noge so mu od tedaj vedno huje zatekale. — Eh, kaj za to! Šopek naj bo danes za klobukom. Šopek vedno cvetočih. — Dan je svetel, poln topllega solca. Škorec poje pesem v zelenju hruškinega vrha. — Nadučitelj vzame palčo; gre na izprehod v Gaberje, na pokopališče. — Iz lin »voni polodne. Šolarji vrve iz šole. Pozdravljajo, se ozirajo. »Gospod nadučitelj imajo puščice, si šepetajo. Nadučitelj je srečen: obšel ga je val mladosti. Srečen je kakor je srečen star vojak, ko gre mimo njega »kompanja« vojakov; brke si zavije, brska po mladih spominih. Stitridesetero leto je poučeval. Spomin mu čara pred oči legije otrok, ki jim je sejnal znanje. ljubezen do rodne grude v dušo in srce. Srečen je danes stari veteran, čeprav oči slabo vidjo čeprav so noge spotikljive, težke. — Na vrhu je in pogled plava po sinji jasnini po zeleni, kot miza ravni pesniški dolini valov po valovih goric kjer pojo kopački pesem, še dalje dalje... Oko mu zamegla. Briše očala. Da, slabe so oči. — Sredi grobov stoji. Nasmehne se v svojo brado. Ni žalosten nasmeh. Čemu? Srečen je! Od vseh belih cerkvj, preko vseh goric zvonit z njimi zvonit srce. Zopet si briše očala. Da da slabe so oči. — Eh, kaj za to! Šopek je danes za klobukom. Šopek vedno cvetočih. — Na njegovem grobu rasto rože. So kakor simbol njegovega dela, njegove ljubezni; vedno cvetoče.

J. Jordan.

— Likvidacija potrdil, ki so bila izdana na podlagi čl. 10. zakona o vojni škodi in likvidaciji 20% kronskih priznanic. Finančna direkcija objavlja uradno: S 15. januarjem 1930. je stopil v veljavo zakon o odvzemu iz prometa in o uporabi potrdil, ki so bila izdana na podlagi čl. 10. zakona o vojni škodi in 20% kronskih priznanicah. Po tem zakonu bodo sprejemale davčne uprave za odplačevanje davčnih zaostankov na neposrednih davkih

DRAGO GORUP & Co.
LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 14/II.

En gros. En detail.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

in državnih pribitkih do konca leta 1928. navedena potrdila in priznanice namesto gotovine. Na isti način bodo sprejemala potrdila odnosno priznanice tudi ona občinska oblastva, ki jim je bilo z rešenjem ministra financ poverjeno vknjiževanje in izterjevanje neposrednih davkov. Potrdila in priznanice se bodo sprejemale samo one, ki so bile svojčas izdane. Ne sprejemajo se »potrdila o neizdani nemu bonu za reparacije«, ki so bila izdana na osnovi čl. 11. zakona o vojni škodi, pač pa se sprejemajo ona potrdila, ki so bila izdana na osnovi čl. 10. zakona o vojni škodi. Ravno tako se ne sprejemajo za odplačilo dolga, niti se ne priznavajo one kronske priznanice, izdane na teritoriju, ki se danes nahaja izven mej kraljevine. Za poravnavo svojih davčnih zaostankov se s temi potrdili in priznanicami lahko ukoriščajo ne samo osebe, na katere se glase, marveč vsak drug davčni dolžnik, ki jih poseduje. Neizkoriščeni ostanki vsote označeni na potrdilu ali na priznanici, ki presega osebni dolg enega prisosa, odnosno skupni dolg več prisosev omenjenih potrdil in priznanic, se ne bo na noben način več upošteval. Navedenih potrdil in priznanic se ne morejo v nobenem primeru posluževati prisosci za poravnavo davka, ki je bil odmerjen za leto 1929. ali kasneje. Na vsakem potrdilu, odnosno priznanici se bo pred davčnim, odnosno občinskim oblastvom, ki jih sprejema, vpisala ona oseba, ki se bo z njimi ukoriščala, in sicer lastnoročno, odnosno v primeru nepismenosti uradnik pred prisosem in pred dvema pričama in to s svojim imenom, z mestom prebivanja in višino vsote, ki je bila plačana v svrhu poravnave davčnega dolga davkoplačevalca. Na ta način je moči urediti stare davčne zaostanke samo v roku šestdesetih dni, t. j. do vstetega dne 17. marca 1930. Po tem roku se ne bodo ta potrdila in te priznanice v to svrhu več sprejemale in tudi se po tem roku država ne bo smatrala za zavezano, plačati zanje komurkoli ali karkoli. Občinstvo, ki nima davčnih zaostankov do konca leta 1928. se opozarja, da v tem roku proda potrdila, odnosno priznanice in da jih lahko svobodno odstopi osebam, ki imajo davčni dolg, a niso v posesti takih potrdil, odnosno priznanic. — Za finančnega direktorja pomočnik Bajčić.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri **Fr. P. ZAJEC**, optik
Ljubljana, Stari trg 9.

„Naš rod.“

—nr. Ponatis 1. številke je bil te dni dostopljiv in smo razposlali vsem naknadnim naročnikom, ki so pravočasno vplačali naročnino, kakor tudi vsem onim šolam, ki so nam poslale opravičene reklamacije.

—nr. Druga številka je izšla danes. Razposlali smo jo samo šolam, ki so poleg naročila poslale tudi vplačilo. In samo take šole smo upoštevali v današnji statistični preglednici. Odtod pade nekaterih šol v poednih srezih, ker velja pri nas naročilo brez vplačila, kakor da ga ni. Na to smo že opetovano opozorili, toda ponekod še zmerom brez uspeha.

—nr. Vezani letniki za šolske knjižnice se naročajo lahko tudi proti skupnemu vplačilu za list, vezavo in poštino šele ob koncu leta. Ta naročila naj bodo po možnosti opremljena s štampiljko krajevnega šolskega odbora odnosno šolskega upraviteljsva in so v vsakem slučaju obvezna za tistega, ki jih podpisuje.

—nr. Reklamacije. To pot smo razposlali list v manjših paketih (največ po 40 izvodov). Z reklamacijami paketov počakajte vsaj teden dni, ker morda obče kje na poti, kakor se je to zgodilo v največ slučajih pri 1. številki. Kdor reklamirane izvede naknadno prejme, naj nam to javi po dopisnici, da nam ne povzroči nepotrebnih stroškov. Prav tako prosimo vse poverjenike, ki prejmejo pomotoma kak izvod preveč, da nam ga vrnejo, odnosno, da nam vpošljejo vplačilo za take izvede pri pribodnjem naročilu, ako jih prodajo ter to označijo na dopisnici.

Naša gospodarska organizacija.

—g. Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz prejemkov za november in december 1929. Clanarina: Gornjegrajsko učiteljsko društvo 760 Din; Šoštanj, učiteljsko društvo 400 Din; Konjice, učiteljsko društvo 600 Din; Maribor, II. deška osnovna šola 140 Din. — Darila: Maribor, tov. Hren, Kožuh, Vranc, namestu venca na grob umrlega tov. ravnatelja Franca Vrečka v Slovenjgradcu 100 Din; Gomilsko, Ivan Zotter, šolski uprav. v pok. 50 Din s pripombo: »Dopisjem ta znesek v smislu poziva v »Učit. Tovarišu« v zadevi počestčenja spomina našega vzornega stanovskega tovariša Frana Vrečka v Slovenjgradcu. Hkrati želimo tej res pomenljivi akciji najboljši uspeh. (Op. blagajnika: Zal, da na ta poziv ni bilo družega odmevala). — Tezno, upokojeno učiteljsvo 50 Din. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj namestu venca na grob 7. nov. 1929. umrl. tovarišiči Milki Rajšp 100 Din. Maribor, tvrška K. Roglič 200 Din in tvrška Franjo Majer 100 Din. Vsem darovalcem prav iskrena zahvala! — Gospodarska podjetja: Oder 18 Din, Prekmurske pravljice 2235 Din, grb 570 Din, Almanah 2963 Din in zemljevidi 25.845 Din. — V Mariboru, 21. jan. 1930. — M. Kožuh, blagajnik.

Pevski zbor UJU učiteljstva.

—pev. Tečaj pevskega zbora učiteljstva UJU se vrši ob sklepu semestra 1., 2. in 3. februarja (namesto 25. do 27. januarja) v prostorih »Glasbene Matice« v Ljubljani. Pričetek 1. februarja ob 9. uri. Prosimo, da se člani zbora zanesljivo udeležijo tečaja. — Odbor.

NOTE

za vse instrumente in petje s posebnim popisom za p. n. učiteljstvo in po želji na obroke nudi v največji izbiri le

MATIČNA KNJIGARNA - LJUBLJANA
POŠTNI PREDAL 195.

Pravila o gradjenju škola i nameštaju školskom.

ODELJAK PRVI.

Izbor mesta.

Čl. 1. Školska zgrada mora biti u sredini školske opštine.

Zemljište za školu mora biti dovoljno prostrano, suho (ocedito), sa svih strana vazduhu i svetlosti pristupno.

A ne može biti škola na zemljištu vlažnom, podvodnom i na prostoru uzanom. Isto tako ne dopušta se, da bude školska zgrada blizu bare, bunjišta, mehane, groblja, trgova i radionica koje bi smetale školskom radu.

U gradovima biraju se za školske zgrade ulice, u kojima je tišina. Školska zgrada mora od ulice biti udaljena najmanje sedam metara. Na prostoru između zgrade i ulice treba da je gradina.

Čl. 2. Pored prostora za školsku zgradu i dvorište svaka škola po selima mora imati najmanje pola hektara zemlje za školsku gradinu.

Ako blizu škole nema dobre pijaće vode, onda će se svaka škola snabdeti studentem u svome dvorištu ili gradini; no isti mora biti daleko od nužnika i više ovoga ograđen i pokriven.

Čl. 3. Mesta za školu bira odbor sastavljen od jednog policiskog činovnika, okružnog ili sreskog lekara, okružnog inženjera, školskog nadzornika, jednog učitelja, predseknika opštine i dva odbornika.

Odbor će napismeno izjaviti, da izabrano mesto odgovara odredbama ovih pravila. Inženjer će izabrano mesto brižljivo sondirati i opisati podrobno sve, što je potrebno radi projektovanja i proračunavanja.

U slučaju nesaglasnosti rešava po pribranim podacima ministar prosvete i crkvenih poslova gde će se škola zidati.

ODELJAK DRUGI.

Zidanje i raspored.

Čl. 4. Školska zgrada treba da je od tvrdog gradiva. No u siromašnim opštinama mogu se graditi školske zgrade po uobičajenom mesnom načinu (§ 43. zakona o podizanju javnih građevina).

Čl. 5. Učionice treba da su okrenute jugoistoku ili severozapadu. A dopušteno je da budu okrenute i na drugu stranu sveta, samo ne jugozapadu.

Čl. 6. Zidovi između učionica moraju biti tako debeli (najmanje jednu opeku), da se zvuk u drugoj učionici ne čuje. Sa istog uzroka — ako je zgrada od više katova — moraju imati i tavanice potrebnu debljinu i biti ispunjene peskom ili drugim gradivom, koje rdavo pronosi zvuk.

Pod mora biti najmanje 0,5 metara nad ravninom zemljišta.

Čl. 7. Ulazak u učionicu ne sme biti odmah spolja, nego iz hodnika.

Hodnici ne treba da su uži od 2,25, ni širi od 3 metra; moraju biti pokriveni, dobro osvetljeni i za provetranje udešeni.

S toga oni treba da imaju jednostruke prozore, kao kuhinje, čileri i nužnički lokalci.

Stepenice ne smeju biti uže od 1,5 metra, ni prave, ni zavijasto uvijene, već na dva do tri kolena prelomljene i moraju imati odmorista.

Stepenice na slobodnoj ivici moraju imati ogradu. Ta ograda mora biti visoka 1-10 metra i česta, ako nije zidana, kada može biti i niža zbog debljine zida, i na njoj u rastojanju od 0,5 metra pritvrđena puca, da deca ne bi ogradu upotreblila za puzanje.

Svaki stepen — stupanj — da ima ivicu oštro zarubljenu, a ne okrugljamok zaokrugljenu. Visina stepena treba da je prema uzrastu dece 13 do 16 santimetara, a širina udešava se prema visini, po usvojenim obrascima za izračunavanje mera stupnjeva:

$$k = \frac{v}{2} + 26, \quad \frac{v}{2} = k - 26 \quad \text{i} \quad v = \frac{k - 26}{2},$$

u koji-
ma znače: k = prosečna veličina koraka, v = širina stupnja (stopala). v = visina stupnja, sve u santimetrima.

Veličina koraka = k i visina stupnja = v uzima se prosečno.

1. za decu osn. škola: k = 54, v = 13-14

2. za decu sred. škola: k = 58, v = 14-15

3. za dake velikih škola i ljude u opšte, k = 62, v = 15-16.

Tako, na primer, kod stepenica za ljude i dake velikih škola, kad je visina 15 sm. onda širina treba da bude 32 sm. a kad je visina 16 sm., širina mora biti 30 sm.; za srednje škole, kad se uzme

v = 14 sm. širina je 30 sm.

v = 14½ sm. širina je 29 sm.

v = 15 sm. širina je 28 sm.